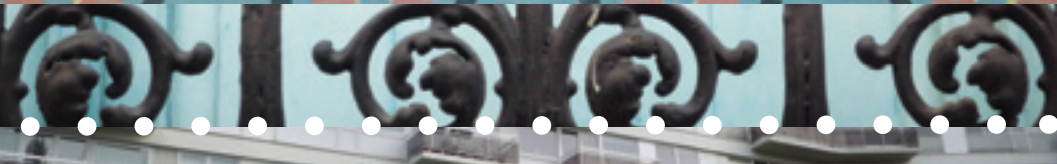




ANDERLECHT À LA CARTE



❖ À LA CARTE: UW GEMEENTE IN DE KIJKER

BEKIJK UW GEMEENTE MET NIEUWE OGEN, ONTDEK AL DE PARELTJES VAN HET ERFGOED DAT U DAGELIJKS OMRINGT, LEER ONGEKENDE HOEKJES KENNEN, VOLG HET PARCOURS EN SPEEL HET SPEL MEE. IN DEZE COLLECTIE WORDEN DE BRUSSELSE GEMEENTES IN DE KIJKER GEZET IN EEN RIJK GEÏLLUSTREERDE EN PRAKTISCHE WANDELBROCHURE, WAARMEE U OP STAP KAN GAAN OF DIE U GEZELLIG THUIS KAN DOORBLADEREN.

❖ ANDERLECHT À LA CARTE

ANDERLECHT VATTEN IN EEN WANDELKAART IS GEEN EENVOUDIGE ZAAK. DEZE GEMEENTE WORDT IMMERS VAAK HERLEID TOT HAAR INDUSTRIEEL VERLEDEN OF GEREDUCEERD TOT HAAR BEROEMDE VOETBALPLOEG TERWIJL ER NOCHTANS ZOVEEL MEER TE VERTELLEN VALT.

HET EERSTE DEEL VAN *ANDERLECHT À LA CARTE* ZET HAAR VERSCHILLENDE FACETTEN IN DE KIJKER: DE CHARMANTE HISTORISCHE KERN, DE EVOLUTIE VAN HET GEHUCHT KUREGEM TOT BELANGRIJK INDUSTRIEEL CENTRUM, DE TUINWIJKEN, DE MOOIE ART-DECOWIJK MEIR EN NIET TE VERGETEN HAAR GROENE EN ZELFS LANDELIJKE KARAKTER.

HET TWEEDE DEEL BESTAAT UIT TWEE ONTDEKKINGSPARCOURS. HET EERSTE IS EEN FIETSTOCHT DIE START AAN HET GEMEENTEHUIS EN HEEL HET GRONDGEBIED DOORKRUIST LANGSHEEN HET KANAAL VIA HET EILAND AA, DE TUINWIJK HET RAD, DE GROENE RAND VAN DE GEMEENTE, TOT AAN DE SCHOOL VOOR HOEFSMEDERIJ EN DE SLACHTHUIZEN, HET TWEEDE IS EEN WANDELING IN HET HART VAN DE GEMEENTE, MET EEN BEZOEK AAN SINT-GUIDO, ERASMUS EN DE BEGIJNTJES. ER WACHTEN U VELE VERASSINGEN!

EN NATUURLIJK MOCHT EEN SPEL NIET ONTBREKEN. HIERIN WORDT "HET AANGENAME AAN HET NUTTIGE" GEKOPPELD...



WANDELINGEN

1. DE VOETEN OP DE TRAPPERS!

V VERTREK: GEMEENTEHUIS VAN ANDERLECHT

A AANKOMST: LUCHTVAARTSQUARE

DUUR: DEZE FIETSTOCHT VAN ONGEVEER 20 KM DUURT MINSTENS DRIE UUR

PARCOURS : ZIE PLAN OP DE KEERZIJDE

2. TERUG NAAR ANDERLECHT!

V VERTREK: PORSELEINSTR. (METROSTATION SINT-GUIDO)

A AANKOMST: METROSTATION SINT-GUIDO

DUUR: ONGEVEER 2 UUR



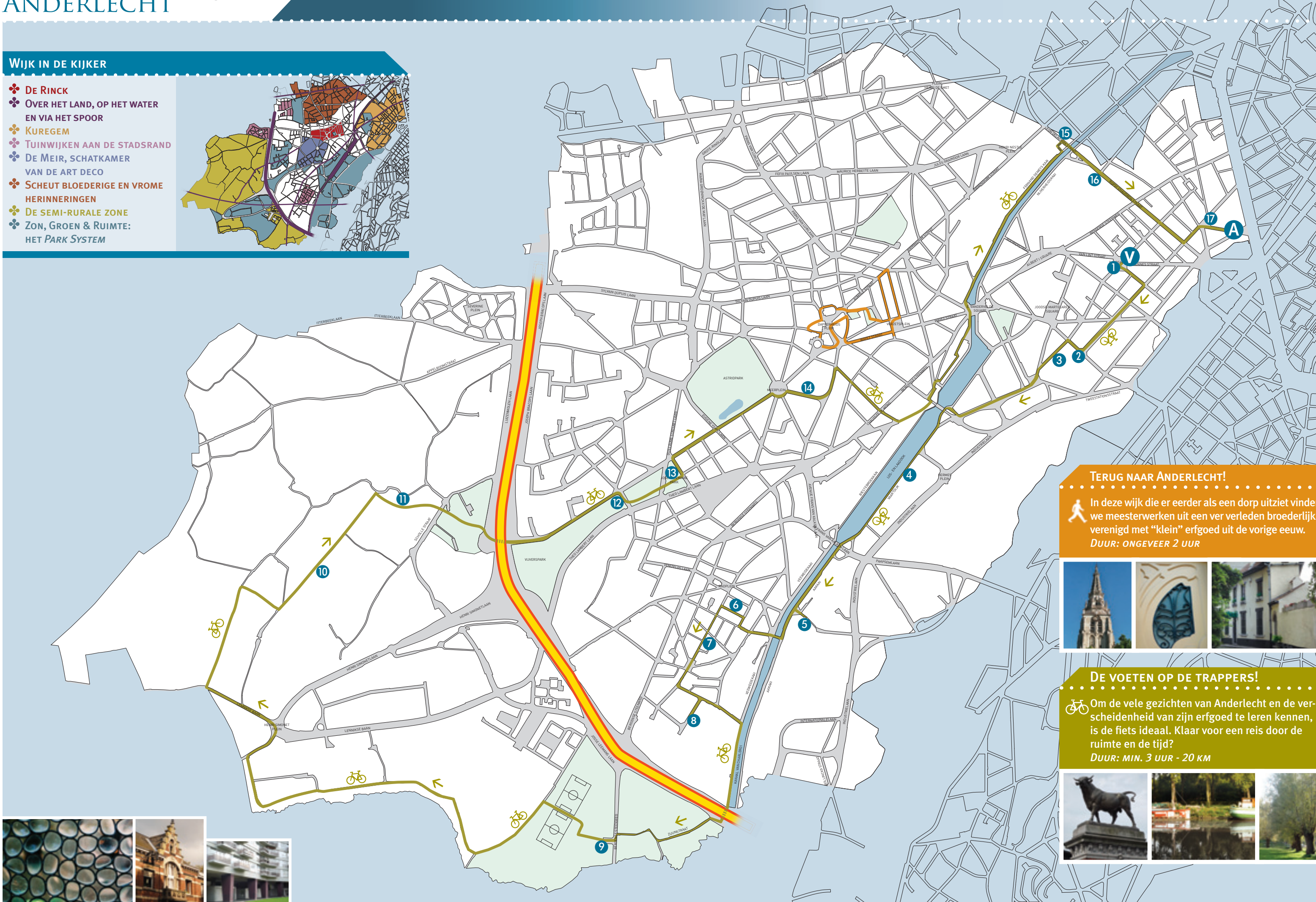
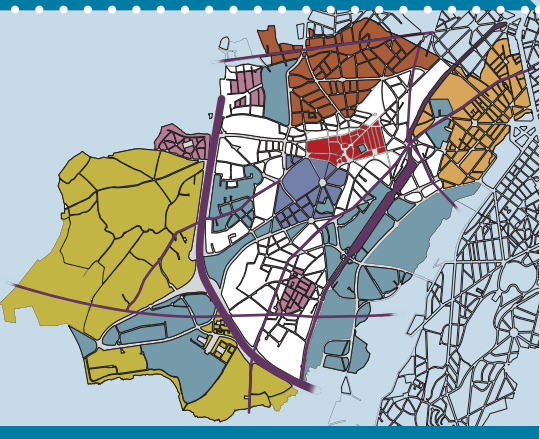
DE OPLOSSINGEN VAN HET SPEL (ZIE MIDDENPAGINA'S)
Foto's bovenaan: 4 E, 3F, 2G, 8A, 17C
Foto's onderaan: 17I, 18H, 8B, 1D

MEER WETEN?


- Thomas, B., Vanden Branden, J.-P., De Waha, M., *Anderlecht : De Collegiale, het Begijnhof, het Erasmushuis*, Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Directie Monumenten en Landschappen, 1999, Brussel (Brussel, Stad van Kunst en Geschiedenis, nr 8)
- Cabuy, Y., Demeter, S., De Waha, M., *Anderlecht*, Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Directie Monumenten en Landschappen, Brussel, 1994 (Atlas van de archeologische ondergrond van het Gewest Brussel, nr 8).
- Schoonbroodt, B., *Anderlecht*, CFC-Éditions, Bruxelles, 1998 (Guides des communes de la Région bruxelloise)
- *Anderlechtensia, driemaandelijkse tijdschrift*, Geschied- en heemkundige Kring van Anderlecht
- www.anderlecht.be

WIJK IN DE KIJKER

-  **DE RINCK**
-  **OVER HET LAND, OP HET WATER EN VIA HET SPOOR**
-  **KUREGEM**
-  **TUINWIJKEN AAN DE STADSRAND**
-  **DE MEIR, SCHATKAMER VAN DE ART DECO**
-  **SCHEUT BLOEDERIGE EN VROME HERINNERINGEN**
-  **DE SEMI-RURALE ZONE**
-  **ZON, GROEN & RUIMTE: HET PARK SYSTEM**




TERUG NAAR ANDERLECHT!

 In deze wijk die er eerder als een dorp uitziet vinden we meesterwerken uit een ver verleden broederlijk verenigd met "klein" erfgoed uit de vorige eeuw.
DUUR: ONGEVEER 2 UUR



DE VOETEN OP DE TRAPPERS!

 Om de vele gezichten van Anderlecht en de verscheidenheid van zijn erfgoed te leren kennen, is de fiets ideaal. Klaar voor een reis door de ruimte en de tijd?
DUUR: MIN. 3 UUR - 20 KM





LOF DER CONTRASTEN!

UITGESTREKT EN VERSCHIEDEN, ANDERLECHT IS EEN VAN DE BRUSSELSE GEMEENTEN DIE HET MOEILIJKST TE VATTEN IS. MET ZIJN 1784 HECTARE, TEN WESTEN VAN DE HOOFDSTAD, BESLAAT ANDERLECHT EEN TIENDE VAN HET GRONDGEBIED VAN HET BRUSSELS GEWEST. DE GEMEENTE IS IN DE LOOP DER TIJDEN GEGROEID UIT DE SAMENVOEGING VAN VERSCHILLENDE GEHUCHTEN WAARVAN DE NAMEN NOG IN DIE VAN DE HUIDIGE WIJKEN DOORCLINKEN:

AA, KUREGEM, BIESTEBROEK, VEEWEIDE, BROEK, NEERPEDE.



DE GEMEENTE STAAT BOL VAN DE CONTRASTEN: VLAK BIJ BRUSSEL LIKT KUREGEM DE WONDEN VAN ZIJN INDUSTRIËLE VERLEDEN EN ONTWIKKELT HET EEN NIEUW GEZICHT, TERWIJL JE IN NEERPEDE, AAN DE ANDERE KANT VAN DE RING – ANDERLECHT IS DE ENIGE GEMEENTE VAN DE AGGLOMERATIE DIE TOT OVER DE RING REIKT – MET VOLLE TEUGEN KAN GENIETEN VAN DE GROENE HEUVELS VAN HET PAJOTTENLAND.

TUSSEN DEZE TWEE UITERSTEN IS ER DE OUDE KERN MET ZIJN LANDELIJK ALLURES. DE HERINNERINGEN AAN DE VROME GUIDO, BESCHERMHEILIGE VAN DE LANDBOUWERS, EN AAN DE BEROEMDE ERASMUS, PRINS DER HUMANISTEN ZIJN HIER TASTBAAR AANWEZIG. TWEE BEROEMDE BESCHERMHEREN, MAAR ZO VERSCHILLENDE - NET ALS DEZE CONTRASTRIJKE GEMEENTE ZELF!

REDACTIE, OPZOEKINGEN EN ICONOGRAFIE
Isabelle de Pange et Marie Ressler

ADVIESCOMITÉ
Christine Rouffin en Anne-Sophie Walazyc,
kabinet van de Staatssecretaris
Jeanne Boulangier, Annick Dedobbeleer
en Frédéric Leroy, gemeente Anderlecht

COÖRDINATIE
Paula Dumont, Directie Monumenten en Landschappen

FOTO'S EN ANDERE ILLUSTRATIES
Kaarten: Brussel URBIS ©© - Distributie CIBG,
Kunstlaan 20, 1000 Brussel
Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
Frédéric Leroy

Paul Louis
Verzameling Dexiabank

VERTALING
Erik Tack

HERLEZING
Harry Lelièvre, Directie Monumenten en Landschappen

BEDANKINGEN
Gaëtan Van Goidsenhoven Burgemeester van
Anderlecht, Fabienne Miroir Schepen voor
Monumenten en Landschappen, Kathleen Leys
Erasmushuis en Danielle De Clercq

GRAFISCHE VORMGEVING
www.generis.be

DRUKWERK
Dereume Printing

❖ DE RINCK

Deze wijk in het hartje van de gemeente verbergt enkele architectonische schatten die ons naar haar glorierijke verleden terugvoeren. De Collegiale Sint-Pieter-en-Guido, die vroeger door een begraafplaats werd omringd - vandaar de bijnaam "ring" (Rinck) - trok talloze pelgrims aan die van Anderlecht een levendig dorp maakten.

Deze oude fysionomie bleef behouden tot in het laatste kwart van de 19de eeuw, toen de gemeente besliste de wijk een residentiël karakter te geven, met name door de aanleg van de Aymalestraat (1877) en de Wayezstraat (1878), de Paul F. Jansonlaan (1908) en het Dapperheidsplein (1876-1922).



❖ OVER HET LAND, OP HET WATER EN VIA HET SPOOR

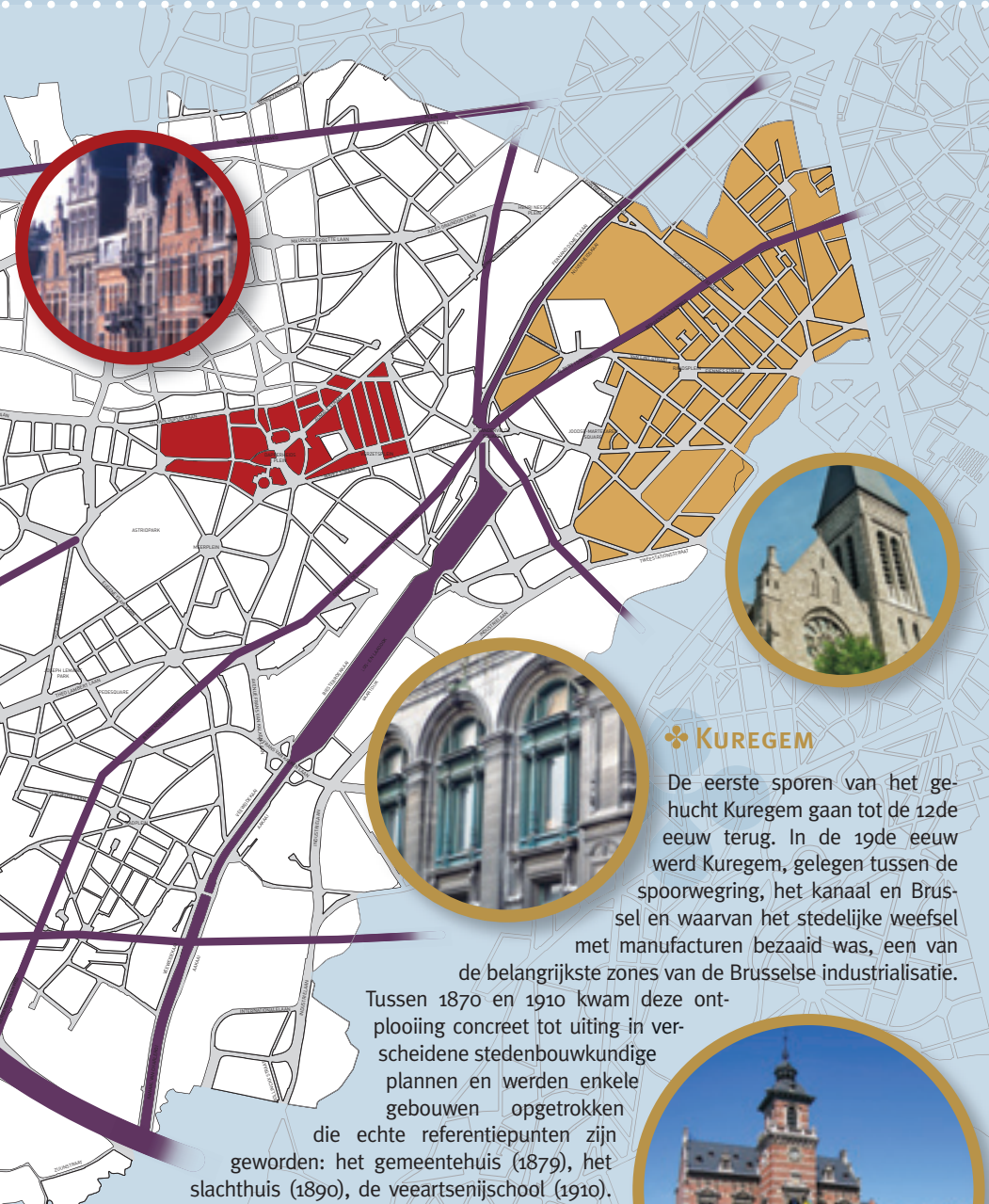
Al in de 14de eeuw werd Anderlecht doorkruist door een netwerk van wegen, zoals de Bergense Steenweg, de Ippenbeekse laan of de Neerpedestraat. In de loop der tijden werd dit netwerk dichter, onder meer met de aanleg van de Ninoofsesteenweg (1828). De ring, die in 1978 werd geopend, volgt het trace van de oude J. Braecops laan uit 1958 en scheidt de stad van het platteland. Ook de meanders van de Zenne, die in 1955 werd overweld, bepaalden lange tijd de inrichting van het gemeentelijk grondgebied. Het kanaal van Charleroi, een belangrijke waterloop naar Wallonië, werd in 1832 gegraven. En tot slot scheidde de Brusselse spoorwegring, die in 1871 werd aangelegd, Kuregem van het centrum van de gemeente af. In het zuiden wordt Anderlecht sinds 1933 doorkruist door een andere spoorlijn, de rechthoekse lijn tussen Brussel en Gent.



❖ GUIDO, EEN ANDERLECHTENAAR IN JERUZALEM



Onder de talrijke bedevaarten die de christenen tijdens de middeleeuwen ondernamen, speelde die gewijd aan de heilige Guido een grote rol. De toekomstige beschermheilige van de gemeente werd rond 950 in Anderlecht in een arme boerenfamilie geboren. Hij werd beroemd dankzij zijn mirakels en de bedevaart die hij naar het Heilig Land ondernam. Toen hij op 12 september 1012 overleed, was de kerk van Anderlecht slechts een klein oratorium. Mettertijd raakten de mirakels toegeschreven aan deze heilige echter overal bekend, en steeds talrijker kwamen bedevaarders zijn gunsten afsmeaken tegen dysenterie (waaraan hij na zijn terugkeer uit Jeruzalem overleed), besmettelijke ziekten en ziekten die het vee en de paarden teisterden. De grote toestroom van bedevaarders verzekerde de welvaart van de gemeente, wat ze in staat stelde een collegiale kerk te bouwen die zelfs de grootste bisdommen waardig was.



✿ KUREGEM

De eerste sporen van het gehucht Kuregem gaan tot de 12de eeuw terug. In de 19de eeuw werd Kuregem, gelegen tussen de spoorwegring, het kanaal en Brussel en waarvan het stedelijke weefsel met manufacturen bezaaid was, een van de belangrijkste zones van de Brusselse industrialisatie.

Tussen 1870 en 1910 kwam deze ont-plooiing concreet tot uiting in ver-scheidene stedenbouwkundige plannen en werden enkele gebouwen opgetrokken die echte referentiepunten zijn geworden: het gemeentehuis (1879), het slachthuis (1890), de veeartsenijschool (1910). Schoolcomplexen en kerken (Onze-Lieve-Vrouw van de Onbevleete Ontvangenis, Sint-Franciscus-Xaverius) vulden deze infrastructuur aan. Met zijn "moderne" stedenbouw en zijn economische gewicht probeerde Kuregem, zonder succes overigens, in 1868 en in 1886 zijn autonomie op te eisen tegenover de rest van de gemeente, die overwegend landelijk was gebleven.



De legende van de heilige Guido wordt uitgebeeld in de collegiale kerk, met name in een opmerkelijk geheel van muurschilderingen die tijdens de 15de en 16de eeuw in de Onze-Lieve-Vrouw-van-Genadekapel werden uitgevoerd. Het geheel werd herontdekt tijdens restauratiewerken aan het einde van de 19de eeuw en is het belangrijkste van het Brussels Gewest. Je herkent de heilige aan de engelen die hem meestal vergezellen, verwijzend naar een mirakel waarin ze hem aan de ploeg kwamen vervangen, of aan de borstel, die zinspeelt op de nederige diensten die hij als kerk-bewaarder verrichtte, of nog aan een os of een liggend paard.



❁ TUINWIJKEN AAN DE STADSRAND

Tijdens het interbellum kende de arbeiderswoning een nieuwe bloei dankzij de ontwikkeling van tuinwijken aan de rand van de agglomeratie. Anderlecht heeft er drie. De wijk Het Rad werd in 1920 voor de Anderlechtse Haard ontworpen onder leiding van architect J.J. Eggericx, bijgestaan door zijn confraters Pompe Meckmans, Jonghers en Voets. Het werd een echt architectuurlabo, met name op het gebied van de bouwsystemen. Dezelfde maatschappij bouwde nadien de wijk Goede Lucht, met een oppervlakte van 28 ha; de bouw begon in 1923 en nam een dertigtal jaren in beslag. En tot slot is er de tuinwijk Moortebek van de Collectieve Haarden, die een van de best bewaarde is. Hij beslaat een twintigtal hectaren en werd ontworpen door de stedenbouwkundige L. Van der Swaelmen, bijgestaan door een heel rist architecten (Bragard, Brunfaut, De Paepe, Diongre, Hoeben en Mouton).



❁ DE MEIR, SCHATKAMER VAN DE ART DECO

Aan de rand van het oude hart van Anderlecht werd vanaf 1905 een nieuwe wijk aangelegd met de stervormige pleinen die typisch waren voor de toenmalige stedenbouwkundige opvattingen. Het was een residentiële wijk met vrijstaande woningen of rijhuizen met voortuintjes gelegen aan brede lanen. Wegens de Eerste Wereldoorlog werd de Meir pas echt tijdens het interbellum bebouwd, wat de talrijke aanwezigheid verklaart van huizen in art deco en Beaux-Arts-stijl. Zoals zo vaak in de Brusselse gemeenten ging de aanleg van een nieuwe wijk gepaard met die van een park, in dit geval het Meirpark, dat in 1935 werd herdoopt tot Astridpark als eerbetoon aan de overleden koningin.



❁ EÉN PARK, TWEE WERELDEN



GROEN BOVEN!

Op het terrein van een oud landgoed, aangekocht door de gemeente in 1905, kwam het Astridpark, dat eerst Meirpark heette, geleidelijk tot stand via aankopen en onteigeningen, tot

het in 1928 zijn huidige oppervlakte van 15 hectare bereikte. In 1927 vroeg het college aan Jules Buyskens om het geheel in te richten, hoewel een deel al was afgestaan aan de installaties van Sporting Club Anderlecht. Buyskens (1872-1958) was een befaamd landschapsarchitect die onder meer het Solvaypark in Terhulpen en het park Tournay-Solvay in Watermaal-Bosvoorde had ontworpen. Hij was erfgenaam van zowel de Engelse landschapsarchitectuur als van een pittoresk modernisme. Twintig jaar lang werkte hij aan het park, waarvoor hij buitengewone gezichten en originele plantencombinaties creëerde. In 1958 werd het park aan de tijdsgeest aangepast door de bouw van de Watervalletjes, een reeks van acht waterbekkens die aan de ingang van Expo 58 herinneren en onlangs zijn gerestaureerd.



❖ SCHEUT BLOEDERIGE EN VROME HERINNERINGEN

Het Scheutveld, dat zich uitstrekt tussen Sint-Jans-Molenbeek en de Broekbeek, een kleine zijrivier van de Zenne die nu onder de Sylvain Dupuislaan loopt, kende tussen 1900 en 1960 een geleidelijke verstedelijking en palmde grond in aan beide zijden van de as van de Ninoofsesteenweg, die in 1828 werd getrokken.

Op dit plateau vonden twee belangrijke wapenfeiten plaats: in 1356 stonden de Vlaamse en de Brabantse legers er tegenover elkaar, en in 1695 legerde maarschalk de Villeroy er de soldaten van Lodewijk XIV om Brussel te bombarderen.

In Scheut verbleef ook Karel de Stoute, die er de eerste steen legde van een kapel toegewijd aan Maria. In 1908 werd deze kapel in de kerk van de broeders-missionarissen van Scheut opgenomen, maar in 1974 werd ze onherroepelijk gesloopt.



PAARS-WIT BOVEN!

Of je er nu voor of tegen bent, je kan niet naast het mythische “paars-wit” kijken... In de beste traditie van het Belgische en Engelse voetbal, en naar het voorbeeld van de meeste toenmalige Brusselse clubs, ontstond deze grote club

in een industriële en volkse voorstad. Sporting Club Anderlecht werd gesticht in 1908, in café Concordia aan de Aumalestraat. Alles werd er meteen al geregeld, van de naam van de club en de statuten tot de bekende kleur van de shirts. Anderlecht begon bescheiden, in derde klasse, en trainde eerst op een terrein in Scheut. In 1917 verhuisde de club, na enkele grote overwinningen, naar het Meirpark. Het Constant Vanden Stockstadion, genoemd naar een van de voorzitters van Sporting, gelijkt in niets meer op het oorspronkelijke houten stadion en is het resultaat van diverse verbouwingen die vanaf 1983 werden uitgevoerd. Het heeft zowat 28.000 zit- en staanplaatsen. Je moet toch minstens één keer in je leven deze echte arena betreden, het hart van dit levende erfgoed!

❁ DE SEMI-RURALE ZONE

De semi-rurale zone van Anderlecht aan de grens met Sint-Pieters-Leeuw, Dilbeek en de westelijke ring is als een immens openluchtmuseum dat laat zien hoe het westen en het noorden van het Brussels Gewest er vóór de industrialisatie uitzagen. Dit is puur Pajottenland, met zijn heuvelachtige landschap doorkruist door twee valleien: in het zuiden die van de Vogelenzangbeek, en meer in het noorden die van de Pede, waarlangs het gehucht Neerpede ligt.



❁ DE ERFENIS VAN DE INDUSTRIËLE REVOLUTIE



doeleinden werd gebruikt, trokken tal van investeerders aan.

Het werk was toen georganiseerd in heuse productieketens, waarbij elke vestiging een andere

schakel voor haar rekening nam, van de grondstoffenverwerking tot het eindproduct. Vanaf het begin van de 19de eeuw begonnen de grote industrieën zich in Anderlecht te vestigen, eerst in het zuidoosten van de gemeente, later langs de verkeersaders waarvan ze afhingen: het kanaal van Charleroi, de spoorweg, de Ninoofsesteenweg of de Bergense Steenweg. De nabijheid van Brussel en zijn markten, en de aanwezigheid van de Zenne, waarvan het water voor diverse

productieketens, waarbij elke vestiging een andere schakel voor haar rekening nam, van de grondstoffenverwerking tot het eindproduct. In het geval van de textielnijverheid vestigden de spinnerijen en ververijen zich langs de Zenne, waarvan ze het water gebruikten om wol en katoen te wassen, maar ook voor het verven en spoelen. Aan het andere uiteinde van de productieketen vestigden de fabrieken die eindproducten afleverden



❖ ZON, GROEN & RUIMTE: HET PARK SYSTEM

Tijdens het burgemeesterschap van Joseph Bracops, van 1947 tot 1966, opteerde gemeente-ingenieur Georges Messin voor een vernieuwende stedenbouw, het Park System genaamd. De wijken die er ontstonden (Scherdemaal, Vijvers, Vogelzang), vermengden rijwoningen, villa's, kleine appartementsgebouwen en torenflats, die onderling zijn verbonden door een reeks parken die de voetgangers van het autoverkeer afscheiden. Ook andere wijken werden van groene ruimten voorzien, zoals de Busselberg of het Centraal Park, en in de wijk Vogelzang werd een hypermoderne begraafplaats aangelegd. Kuregem werd gesaneerd. Volledige huizenblokken werden gesloopt om plaats te maken voor het geheel van de Albert I-Square. Sociale woningen zagen ook het daglicht in de wijk Peterbos. Ondertussen werd al gedacht aan een sportcentrum in Neerpede, een plan dat in de jaren 1980 werd uitgevoerd. Het Park System bleef overigens niet beperkt tot wonen en vrije tijd (minigolf, speelpleinen, een club voor de derde leeftijd, een stadion). Op de rechteroever van het kanaal werd vanaf de jaren 1950 een hele wijk van "groene fabrieken" en kantoren gepland. Dit veranderde ook de situatie op de arbeidsmarkt in Anderlecht.

(lakens, kleren, hoeden...) zich aan de rand van de stad, in de "Gouden Driehoek", waar nu nog de ene groothandelszaak naast de andere ligt.

Rond het slachthuis heerste een al even drukke activiteit: tot in 1935 werden koeien, paarden en schapen via het spoor aangevoerd tot aan de poorten van de hallen; via een losperron gingen ze naar de veemarkt en het slachthuis. Vandaar vertrok een hele reeks vertakkingen: het vlees werd aan restaurants, charcuterieën en slagerijen geleverd, de huiden werden verkocht aan leerlooiers die er, na ze te laten weken in het water van de Zenne, handschoenen, hoeden of schoenen van maakten. De dierlijke vetten werden opgevangen voor de fabricage van stearine.



Na de Tweede Wereldoorlog drukten de internationale concurrentie en de omschakeling naar de dienstensector deze bloeiende bedrijvigheid de kop in: de meeste Anderlechtse industrieën moesten verhuizen en over de reconversie van hun infrastructuur werd niets beslist.

WANDELING 1

DE VOETEN OP DE TRAPPERS!



OM DE VELE GEZICHTEN VAN ANDERLECHT EN DE VERScheidenheid VAN ZIJN ERFGOED TE LEREN KENNEN, IS DE FIETS IDEEAAL. KLAAR VOOR EEN REIS DOOR DE RUIMTE EN DE TIJD?

PARCOURS: ZIE OMSLAG

V **VERTREK:** GEMEENTEHUIS VAN ANDERLECHT

A **AANKOMST:** LUCHTVAARTSQUARE

DUUR: DEZE FIETSTOCHT VAN ONGEVEER 20 KM DUURT MINSTENS DRIE UUR - MAAR WAAROM ER GEEN HELE DAG VAN MAKEN, ER ZIJN ZO VEEL PRACHTIGE PLEKJES OM EENS TE VERPOZEN? HIER EN DAAR ZIJN AANWIJZINGEN IN HET GROEN. DEZE HELPEN U BIJ HET VINDEN VAN HET JUISTE PARCOURS.

1 GEMEENTEHUIS. RAADSPLEIN, ARCH. J.J. VAN YSENDYCK, 1875-1879

Het gemeentehuis van Anderlecht, dat tussen 1875 en 1879 werd gebouwd, was het belangrijkste gebouw van het toen nog industriële Kuregem. De architect, die eveneens de gemeentehuizen van Schaarbeek en Jette ontwierp, koos resoluut voor de stilistische taal van de neo-Vlaamse-renaissance en de noordelijke barok. Typisch zijn de polychrome materialen en het belfort. Het interieur, dat versierd is met schilderijen van Charles Albert, is al evenzeer een bezoekje waard, met name voor zijn glas-in-loodramen en de staatsievertrekken op de eerste verdieping.

Ga eens naar binnen!

De architect heeft zijn handtekening op het gebouw achtergelaten. Zie je ze?

2 VEEARTSENSTRAAT 41-47, OUDE VEEARTSENIJSCHOOL, ARCH. FRANS SEROEN, 1910

In de as van de Herzieningslaan met haar mooie woningen, dient het administratief gebouw van de veeartsenijschool als een soort decor. Het eclecticisme domineert deze ietwat strenge gevel, die voorzien is van

interessante details zoals het metalen lijstwerk in de laatste bouwlaag. Achter dit gebouw bevindt zich een complex van vier hectare dat vroeger volledig aan de veeartsenijkunde was voorbehouden, met stallen, de instituten voor fysiologie, bacteriologie en anatomie, klinieken, een entstoffendienst, enz. De paviljoenen zijn nu tot woningen verbouwd. Terwijl de voorgevel uit natuursteen is opgetrokken -noblesse oblige! - zijn de achtergebouwen hoofdzakelijk van baksteen, versierd met kleine cementen tegels.

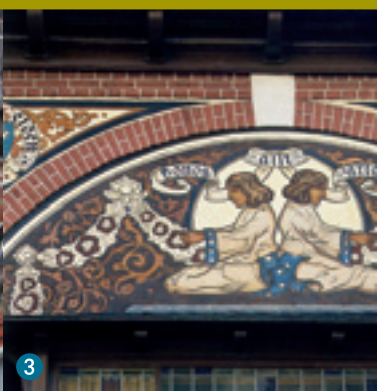
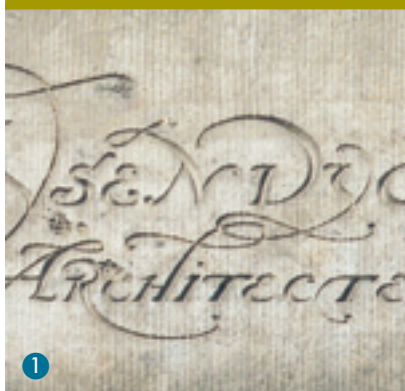
Probeer indien mogelijk langs het zijhek even binnen te gaan: je zal nauwelijks kunnen geloven hoe uitgestrekt dit complex is!

3 MOREAUSTRAAT NR. 162 EN 164 (ARCH. ARTHUR NELISSEN. 1906), 166 EN 170 (SCHILDER PEERBOOM, 1906)

De Moreastraat wordt afgeboord door fraaie burgerhuizen in eclectische stijl die uit de vroege 20ste eeuw dateren.

Op nr. 162, 164, 166 en 170 worden drie technieken voor gevelversiering fraai geïllustreerd. Herken je ze?

Nr. 162 en 164: geëmailleerde platen, nr. 166: keramiektegels, en nr. 170: sgraffito - overigens een van de mooiste van Brussel.



1

2

3



4



5



6

4 KANAALPAD

Sla voor de brug rechtsaf en daal dan af naar de dijk van het Kanaal van Charleroi, dat in 1832 werd gegraven om Henegouwen via Brussel met Vlaanderen te verbinden. Volg het met populieren afgeboorde kanaalpad, langs de drijvende huizen, de vlag wapperend in de wind.

5 BOLLINCKXSTRAAT

Ja hoor, je kan de Zenne in Brussel nog zien! Hier vloeit een van zijn kunstmatige armen (kanaalpad). Deze omsluit het eiland Aa, een van de middeleeuwse kernen van Anderlecht. De oude spinnerij d'Aoust, die zich hier omstreeks 1890 vestigde, zette een industriële traditie voort die al sinds de 14de eeuw op het eiland aanwezig was...

Waar ligt het eiland, rechts of links ten opzichte van de Bollinckxstraat?

Links als je met je rug naar het kanaal staat.

6 LUSTPLEIN. TUINWIJK HET RAD

Na de fabrieken is het de beurt aan de arbeiders! De wijk Het Rad, die vanaf 1920 in opdracht van de Belgische staat werd gebouwd, was een van de eerste tuinwijken van het Brussels gewest. Ze werd ontworpen door verscheidene modernistische architecten onder leiding van J.J. Eggericx. Het Lustplein lijkt wel op een begijnhof, met zijn groot grasplein afgeboord met lindebomen en zijn kleine bepleisterde huisjes met hun overkra-

gende daken. Dit is het ideale moment om eventjes op een bankje te verpozen!

7 SCHOOL HET RAD, VAN WINGHENSTRAAT 1, ARCHITECT H. WILDENBLANCK, 1935-1939

School Het Rad heeft elegante, bepleisterde modernistische gevels spaarzaam versierd met mozaïek en keramiektegels. *Kijk eens naar binnen door het raam aan de Van Winghenstraat! De overdekte speelplaats van de school is voorzien van een immens glasraam dat een rondedans van kinderen afbeeldt. Het is van de hand van kunstglazenier F. Crickx.*

Afspraak aan het COOVI-complex - je kan de grote toren niet missen.

8 COOVI, E. GRYSOLAAN, 1 ARCH. ANTOINE COURTENS, IN SAMENWERKING MET MICHEL, ANDRÉ EN JEAN POLAK

Tegenover de oude hoeve Elishout (tijdens de week toegankelijk) ligt het COOVI, voluit het Centrum voor Onderricht en Opzoeking der Voedings- en Chemische Industrieën. De architecten die de wedstrijd van 1948 wonnen, kozen voor sobere lijnen voor dit immense modernistische gebouw en materialen die de eenheid van het complex versterken: gevels uit Ardense zandsteen, gele baksteen en keramiektegels, geritmeerd door langwerpige vensterregisters.



7



8



Dit gebouw symboliseert de hygiënistische opvattingen van dit instituut...

Vanaf het COOVI neem je telkens de eerste weg rechts. Je volgt de weg langs het kanaal tot aan de Bergense Steenweg. Steek die over ter hoogte van Ikea en neem de Hofter Vleestdreef links voor je.

9 HOF TER VLEESTDREEF. INFORMATIE-PANEEL VAN HET VOGELZANGRESERVAAT

Vanaf het kanaal heb je ondertussen een stuk van een van de belangrijkste groene schakels van het Brussels gewest doorkruist, de Vogelzang (25 ha). Dit reservaat omvat zowel braakland, moestuinen, weiden en moerassen als een vochtige vallei waardoor de Vogelzangbeek loopt. Het informatiepaneel van Leefmilieu Brussel vertelt je alles over de schatten van dit beschermd natuureservaat.

De Hof ter Vleestdreef gaat over van asfalt naar een zandweg en dan een pad. Voor je liggen voetbalvelden. Fiets tussen deze voetbalvelden door. Sla dan linksaf en volg de Vogelzangstraat, ook wanneer ze naar rechts draait. Links ligt de Vogelzangbeek, die de grens vormt met Sint-Pieters-Leeuw. Je fietst nu langs de Meylemeerschstraat die na het universitair Erasmusziekenhuis naar rechts buigt, steil omhoog tot aan de Joseph

Wybranlaan, die je volgt tot aan de rotonde H. Simonet. Neem links de Lenniksebaan.

Verderop rechts, ter hoogte van nummer 1041, vertrekt een pad. Het loopt tussen een akker aan de rechterkant en sportterreinen aan de linkerkant. Zo bereik je een brug over de spoorweg. Na de brug neem je de eerste weg rechts, langs het golfterrein, tot aan de Ketelstraat links. Je bevindt je nu in een nieuwe vallei: het is niet langer de Vogelzangbeek maar wel de Pede die het landschap hier bepaalt.

10 KETELSTRAAT, TER HOOGTE VAN NUMMER 82

De landelijke zone van Neerpede strekt zich uit over 450 ha. In de verte zie je de Luizenmolen, symbool voor de liefde van de Anderlechtenaars voor hun bucolische verleden. Hij werd gebouwd in 1864, buiten gebruik gesteld in 1928 en gesloopt in 1955. In 1992 werd hij heropgebouwd en werd hij een vast referentiepunt in het landschap van Neerpede.

Volg de Ketelstraat tot net voor de kruising met de Neerpedestraat en sla dan rechts af naar een zandweg.

11 HET BEKKEN VAN DE PEDE, NEERPEDESTRAAT

Links van je stroomt de Pede, een beek die ontspringt in Sint-Martens-Lennik





en uitmondt in de Zenne ter hoogte van het Klein Eiland. Aan haar bochtige loop ontstond het dorpje Neerpede, dat Bruegel in de 16de eeuw al kon bekoren... In de vroege jaren 1980 werd rechts een grote vijver omgevormd tot een overstromingsbekken voor de Pede. Op de oevers groeit opnieuw een weelderige natuurlijke vegetatie waarin tal van vogelsoorten, zowel stand- als trekvogels, en ook vleermuizen verblijven.

Volg de vijver tot aan de Olympische Dreef. Links zie je een rotonde. Neem de Haasstraat, die doorloopt tot aan de Ring. Ga rechts onder de Ring; zo arriveer je in de wijk De Vijvers. Rij nog ongeveer een kilometer door. Afspraak aan een hoog torengedebouwen in boemrangvorm, aan de Frans Halssquare.

**12 FRANS HALSSQUARE 1-5,
ARCH. J. CUISINIER, 1960**

Je bevindt je hier in het midden van het Vijverpark, een onderdeel van het Park System. De Pede loopt hier langs een reeks van vijvers onderbroken door hoge gebouwen op pijlers, de enige mogelijke bouwwijze in deze moerasachtige vallei. Om elkaars zonlicht niet af te nemen, zijn ze gebouwd zonder rekening te houden met de traditionele rooilijnen.

Ga onder de pijlers door en vervolg je weg doorheen de uitgestrekte groene

ruimte, half arboretum, half rozentuin. Steek de G. Stassartlaan over. Zo arriveer je in een ander park. Halte aan het panoramische terras dat op het minigolfterrein uitkijkt.

**13 PANORAMISCH TERRAS
VAN DE MINIGOLF, 1959**

De minigolf, die in 1959 werd ingehuldigd en door de dienst stedenbouw van de gemeente werd ontworpen, is een typisch kind van zijn tijd. Hij ligt op een driehoekig eilandje en telt, zoals het hoort, 18 banen aangelegd in een pittoreske tuin. Er zijn in Brussel nog vier andere minigolfterreinen die uit die periode stammen. Weet je welke?

Die van Jette, Schaarbeek, Sint-Pieters-Woluwe en Sint-Lambrechts-Woluwe.

Neem nu de Koning-Soldaatlaan

**14 H. LIMBOURGLAAN 27
(ARCH. FERNAND BRUNFAUT, 1924)
EN 21 (ARCH. ANTOINE COURTENS, 1928)**

Je bent nu in de Meirwijk, die bekendstaat om zijn mooie huizen uit het interbellum. Een blik op deze twee woningen in de Limbourglaan, in dezelfde periode gebouwd, volstaat om te beseffen hoe verscheiden de art-decostijl wel is. Nummer 27 verleidt door het plastische karakter van zijn materialen (bakstenen, fraai geometrisch ijzerwerk), de trapsgewijze benadering van de muuropeningen en de kracht van de uitspringende elementen. Nummer 21, helemaal in het





15

16

wit bepleisterd, bestaat uitsluitend uit geometrische lijnen; de verticale lijnen vormen letterlijk een raster op de gevel en lopen door tot in de toegangstrap.

Vanaf hier keer je terug naar Kuregem langs de oevers van het Kanaal. Vermits de F. Gerardstraat doodloopt, moet je de weg links volgen om het fietspad van het kanaal te bereiken. Rij een straat met garages en achterhuizen in en volg dan het fietspad, onder een hoger gelegen wegenknooppunt. Ter hoogte van metrostation Delacroix beland je via een trap met fietshelling in de L. Delacroixstraat.

**15 HOEFSMEDERISCHOOl,
LÉON DELACROIXSTRAAT 28,
ARCH. A.-J. STORRER, 1931**

In 1931 liet het ministerie van Landbouw een Staatsschool voor Hoefsmederij bouwen. De gevel in art-decostijl, met een combinatie van baksteen en hardsteen, toont een reeks emblemen van het beroep van hoefsmid.

Raad eens waar de leerling-hoefsmeden aan paardenvoeten konden geraken om hun vak te leren?

In het slachthuis. Let's go!

**16 OVERDEKTE MARKT,
ROPSY-CHAUDRONSTRAAT 24,
ARCH. EMILE TIROU, 1890**

De fascinerende maar wat angstwek-

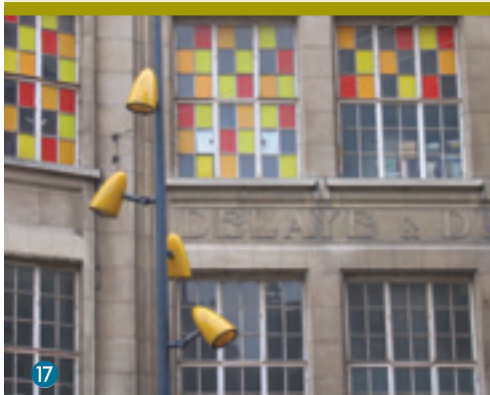
kende slachthuizen vormen een van de belangrijkste industriële sites in het Brussels gewest die tot voor kort nog actief waren. Van op straat zijn ze te herkennen aan twee bronzen stieren op een voet, en vooral aan de reusachtige hal van de overdekte veemarkt. Die maakt gebruik van ijzer en glas en vormt een vierkant met een zijde van 100 meter, bezaaid met talloze gietijzeren zuilen waarop het metalen gebinte rust.

Achter in de hal bevinden zich twee ruimten waar weegschalen staan die nog getuigen van de omvang van de dieren die hier passeerden (minimum- en maximumgewicht: 50kg-1500 kg!).

**17 VOORMALIGE SOCIALE VOORZORG,
LUCHTVAARTSQUARE 29-33**

Dit gebouw werd in 1912 door architect Richard Pringier getekend voor van de toenmalige coöperatieve verzekeringsmaatschappij De Sociale Voorzorg. De koepel benadrukt de hoek van het gebouw. Deze buitenkant in eclectische stijl laat nauwelijks het fabelachtige modernistische interieur vermoeden dat de gebroeders Fernand en Maxime Brunfaut in 1931 ontwierpen.

Als je aandachtig kijkt kun je zien wat behoort tot het oorspronkelijke gebouw uit 1912 en welke modernistische wijzigingen de gebroeders Brunfaut in 1931 aanbrachten



17

17

WANDELING 2

TERUG NAAR ANDERLECHT!



IN DEZE WIJK DIE ER EERDER ALS EEN DORP UITZIET VINDEN WE MEESTERWERKEN UIT EEN VER VERLEDEN BROEDERLIJK VERENIGD MET “KLEIN” ERFGOED UIT DE VORIGE EEUW.

ER ZIJN EEN VIJFTIENTAL HALTES OP DEZE ROUTE. SPEURNEUZEN KUNNEN DE GEVELS HERKENNEN AAN DE HAND VAN DE FOTO'S EN DE VRAGEN BEANTWOORDEN. VOOR KINDEREN (MAAR NIET ALLEEN VOOR HEN!) IS ER EEN ARCHITECTUURSPEL OP HET VERZETSPLEIN. VEEL PLEZIER!

PARCOURS: ZIE OMSLAG

V **VERTREK:** PORSELEINSTRAAT (METROSTATION SINT-GUIDO)

A **AANKOMST:** METROSTATION SINT-GUIDO

DUUR: ONGEVEER 2 UUR

1 PORSELEINSTRAAT


Wandelen door de smalle autovrije Porseleinstraat lijkt wel een reis in de tijd, op zoek naar het middeleeuwse Anderlecht. Deze straat werd eeuwen geleden aangelegd om de Sint-Guidosstraat te verbinden met de collegiale kerk, en ze werd lange tijd door enkele grote domeinen afgezoomd. Aan het einde van de 18de eeuw werden die verkaveld en bebouwd met kleine werkmanswoningen, anderhalve verdieping hoog en slechts één kamer breed, die het straatje zijn pittoreske uitzicht verleenden. Op nummer 3 staat een vreemd jaartal.

Kan je het ontcijferen?

8691

architecten geduldig aan de gotische kerk. Aan het einde van de 19de eeuw voerde architect Jules-Jacques Van Ysendyck een grootse “restauratiecampagne” uit die in de bouw van de neogotische torenspits en van het zuidportaal uitmondde. Als je goed kijkt, ontdek je verschillende soorten witsteen. Ze getuigen van de verschillende bouw- en restauratiefasen. Ga eens naar binnen! Er zijn nog enkele sporen van de romaanse kerk te vinden. In het zuidelijke transept zie je een blind venster met een rondboog, een vorm die typisch voor de romaanse stijl is.

De collegiale kerk is gesloten van 12 tot 14 uur.

Voor meer informatie:  **GUIDO**

2 COLLEGIALE SINT-PIETER-EN-GUIDO

Aan het einde van de 11de eeuw bouwden de heren van Aa een kerk waarin de relikwieën van de heilige Guido werden ondergebracht. Het oorspronkelijke gebouw, in romaanse stijl, was waarschijnlijk even groot als de collegiale kerk die het geleidelijk verving. Tussen de tweede helft van de 14de eeuw en de eerste helft van de 16de eeuw werkten verscheidene generaties

3 ACADEMIE VOOR BEELDENDE KUNSTEN, DAPPERHEIDSPLEIN 17, ARCH. A.F. MALFAIT, 1890

Schuin tegenover de collegiale kerk is er een elegante koetspoort uit de 18de eeuw. Erachter schuilt een buitengewoon huis. In 1890 liet de katholieke minister Jules Vandepereboom (1884-1899) immers een woning in 16de-eeuwse stijl bouwen, waarin hij niet alleen kon wonen maar ook





zijn antiquiteitencollecties onder kon brengen. Een heuse pastiche. Ga maar eens naar binnen! (maar voorzichtig, het is nu een Academie) en waan je in de 16de eeuw!
Welke architectonische elementen zijn typisch voor deze eeuw?

Het jaartal maakt van metalen ankers (opgelekt, het jaartal is niet echt!), het contrast tussen baksteen en witsteen, de vensters met roedeverdeeling, en de dakvensters met traptjes.

4 OUD BEGIJNHOF, KAPELAANSTRAAT 8

Het Oud Begijnhof is al vijf eeuwen onveranderd gebleven, zelfs al wonen er al lang geen begijntjes meer. Begijnhoven zijn typisch voor onze contreien en ontstonden in de 13de eeuw. Er woonden godvruchtige vrouwen die er hun geloof samen beleefden en aan liefdadigheid deden, zonder echter de geloften af te leggen. Twee bakstenen gebouwen, waarin zich de woningen van de begijntjes bevinden, liggen aan een binnenplaats met een waterput, omweld door een muur. In 1930 werd het begijnhof het Anderlechts volkskundig museum, een van de eerste in België.

Een bezoekje zeker waard... Open alle dagen, behalve op maandag, van 10 tot 12 uur en van 14 tot 17 uur.

Tijdens de "restauratie" van de collegiale in 1898 werd het niveau van de Kapelaanstraat verlaagd. Voordien konden de begijntjes via een zijdeur de kerk binnen zonder zich met het gewone volk te mengen. Zie je die deur?

5 ERASMUSHUIS, KAPITTELSTRAAT 31, BEGIN 16DE EEUW

In wat nu het Erasmushuis heet, verbleef de humanist in werkelijkheid slechts gedurende enkele maanden in 1521. Het elegante gebouw met zijn twee tuinen, is typisch voor de noordelijke renaissance en stond trouwens model voor het huis Vandepereboom dat we zopas hebben kunnen bewonderen. De eerste tuin, die in 1987 door landschapsarchitect René Péchère werd heraangelegd, vormt een vierhoek met geneeskrachtige planten. Hij schetst een medicinaal portret van Erasmus, die vaak leed aan hoofdpijnen, nierstenen en dysenterie. Daarachter ligt de "Filosofische Tuin", en wat vrijer opgevatte tuin. Er staan werken van hedendaagse kunstenaars - Catherine Beaugrand, Marie-Jo Lafontaine, Perejaume en Bob Verschuere - die een subtiel klankbord vormen voor het geestelijke erfgoed van de humanist. Carpe diem!

Open alle dagen behalve op maandag van 10 tot 17 uur. Cursus Latijn op woensdag van 18 tot 19u30!

6 CENTRAAL PARK

Het Centraal Park, dat in het kader van het Park System werd aangelegd om de gemeente van zuurstof te voorzien, ligt op de plaats van een 19de-eeuwse tuinwijk, de Cité Bougie, die aan het begin van de jaren 1960 onbewoonbaar





7



8

werd geacht en gesloopt werd om door deze groene ruimte te worden vervangen. Omdat het aanleunt bij de oude kern, werden hier enkele elementen aangebracht die vaag naar het verleden verwijzen, zoals een pittoresk brugje of een half ingegraven toren. In het midden van het park bevindt zich een ronde waterpartij, die men eventueel met een plankenvloer zou kunnen overdekken. Waarvoor zou ze dan gebruikt worden?

Als openluchttheater

7 GRIFFIESTRAAT

De Griffiestraat werd tussen 1899 en 1905 aangelegd en bestaat uit kleine burgerhuizen, de meeste met twee bouwlagen en twee achter elkaar liggende kamers. Zoals toen wel vaker het geval was, floreerde de kleine vastgoedspeculatie en bouwde eenzelfde eigenaar vaak een geheel van twee tot vijf identieke of verwante huizen (gehele) om ze te verkopen of te verhuren. Kijk aandachtig rond en vind ten minste drie dergelijke gehelen - sommige zijn misschien gewijzigd in de loop der jaren. Mis vooral de nummers 26 tot 32 van architect Fouarge (1899) niet!

8 RECHTZAALSTRAAT

Hier zien we opnieuw gehelen van huizen van hetzelfde type als in de Griffiestraat, daterend uit de periode 1880-1914. Velen hebben een balkon

met een borstwering van gietijzer. Dit materiaal werd in een bepaalde vorm gegoten die men oneindig kon herhalen. Die basisvormen waren zo wat dertig centimeter breed en werden in een smeedijzeren raam gevat. De gieterijen bezorgden hun cliënteel catalogi waaruit ze een model naar hun smaak konden kiezen. Als je goed naar de borstweringen kijkt, zal je merken dat ze allemaal verschillende patronen hebben. En als je nog beter kijkt in de hele straat, zal je merken dat sommige van die patronen toch identiek zijn. Vind er twee met hetzelfde ontwerp! *Zoek nu de nummers 38 en 40, die architect Fouarge in 1900 ontwierp. Op één gevel merk je duidelijk dat bepaalde elementen van het "klein" erfgoed (schrijnwerk, ijzerwerk, kroonlijst, kleine versieringen, ...) verloren zijn gegaan.*

9 VREDEGERECHT, VERZETSPLEIN 3, ARCH. S'JONGHERS, 1893

De bewoners van het centrum waren jaloers op de officiële gebouwen die aan het einde van de 19de eeuw in Ku-regem werden opgetrokken en eisten dat het Vrederecht aan deze kant van het kanaal zou worden gebouwd. De gemeentearchitect, S'Jonghers, tekende de plannen van het gebouw en ook die voor de huizen ernaast. Zo bewaarde hij het architecturale evenwicht op het plein.



9



9



De symmetrische gevel bekroond door aedicula met fronton, geeft een krachtig stedenbouwkundig signaal. Hoewel het gebouw zijn inspiratie in de Italiaanse renaissance zoekt, is het opgetrokken in materialen die wel degelijk van bij ons zijn: baksteen en hardsteen. De deur is versierd met symbolen van de justitie.

Zie je ze? Het gebouw is gesloten tussen 12u30 en 13u30.

Schild, degen, roedebundel, lunter

10 VERZETSPLEIN 13 EN 14

Frieten en bont gaan hier hand in hand. Dit zijn twee voorbeelden van mooie winkelinterieurs die dateren van kort na de Tweede Wereldoorlog en perfect bewaard zijn. Kijk eens naar binnen!

Je kan het plein nog verder verkennen met het spel op de middenpagina: "Het nuttige en het aangename"

11 FRANÇOIS JANSSENSSTRAAT 5, 1904

De zwaar beschadigde muurschilderingen op deze gevel, worden binnenkort gerestaureerd en zijn zeker een omwegje waard. Jonge vrouwen beelden elegant de uren van de dag en de seizoenen uit - een vaak weerkerend thema op de Brusselse gevels dat hier echter op een ongewone wijze is uitgewerkt. Zo staan er ook dierenriemtekens op. Vind je ze?

12 WAYEZSTRAAT 179

De Wayezstraat werd in 1877 aangelegd om Kuregem, dat toen in volle expansie was, te verbinden met het oude centrum van Anderlecht, naast de Dorpsstraat die te smal was geworden. Al meteen werd dit de drukste handelsstraat van de wijk, en ze heeft die roeping altijd behouden. Op nummer 179 dompelt een viswinkel ons onder in de wereld van Expo 58: boemerangklink, gekleurde tegels en versierde schoorsteen: alles erop en eraan.

Kijk eens naar binnen!

13 FORMANOIRSTRAAT 14, ARCH. LEYSEN, 1926

Deze straat werd op het oude domein van burgemeester de Formanoir aangelegd en pas in de jaren 1920 met huizen afgezoomd. Ze vormt een mooi art-decohoekje in het hartje van Anderlecht. De architectuur vertoont een grote eenheid door het materiaalgebruik en de bouwprofielen die het oude stramien van de wijk volgen. Ze kiest resoluut voor de geometrie, geritmeerd door in- en uitsprongen in alle richtingen. Dat merk je vooral op de gevel van nummer 14. Op de andere gevels van de straat zie je ook hoe origineel de architecten deuren en vensters behandelden. Mooie voorbeelden hiervan zijn nummer 12 met zijn vensters met afgeknotte hoeken,





14



14

KWISSER/ORBIS

nummer 18 met zijn kleine zeshoekige dakvenster, en op de begane grond: nummer 23 met zijn trapeziumvorige bogen en nummer 25 met een niet te omschrijven deurlijst...

14 KAPITTELSTRAAT 3, VICTOR SERVVRANCKX, 1925

Tijdens de jaren 1920 vonden de wildste stilistische experimenten plaats. Zo ook deze gewaagde hoekconstructie, ontworpen door de schilder Victor Servranckx (1897-1965), die blijkbaar ook architect was. In dit opbrengsthuis overheerst het horizontale, via lijnen die elkaar tot in het oneindige beantwoorden: de brede luifels boven de vitrines van de benedenverdieping, de grote sokkels van de terrassen, overhangende platte daken, de overkappingen van de afgeronde schoorstenen, enz. De overeenkomsten tussen dit gebouw en zijn schilderkunst zijn opvallend groot...

Elf jaar later ontwierp Servranckx in de Formanoirstraat nog een ander huis, dat weliswaar minder lyrisch is. Zie je het?

Huis nr. 29

15 DAPPERHEIDSPLEIN, ARCH. VERMEULEN, L. DE DECKER, J. PARYS EN FLAMANT

Dit plein in het centrum van Anderlecht heeft de allures van de Grote Markt van

Brussel. Maar schijn bedriegt! Kijk maar eens naar de jaartallen op de huizen (1912, 1913, 1927, 1928)! Het plein werd heraangelegd in 1911 en hanteert stijlen die naar het verleden teruggrijpen om het beter bij de collegiale te laten aansluiten. In tijd valt het dus deels samen met de bouw van de huizen aan de Formanoirstraat die we zopas hebben verlaten. Slechts één huis, nummer 7, op de hoek met de Kapittelstraat, is écht oud! Nu bevindt er zich het Vlaams cultureel centrum, maar vroeger was het een herberg.

16 PAUL JANSONLAAN 26, ARCH. O. BRISON, 1911

In de Paul Jansonlaan ontdekken we een fraaie reeks eclectische burgerhuizen. Een gevelwedstrijd die de gemeente in 1911 organiseerde, mondde uit in een opbod van vormen en decoraties. Nummer 26, met zijn Moorse inslag, brengt mooie variaties in de behandeling van de vensters met hun hoefijzerbogen en hun bijzonder gedurfd eikenhouten vensters.

Heb je gelet op de jaartallen op deze reeks huizen? Vanaf de Griffiestraat hebben we het eerste deel van de zoste eeuw niet verlaten. Van het eclecticisme tot het historicisme, van de art nouveau tot de art deco, welk een weelde van vormen in een tijdspanne van slechts een dertigtal jaren!



15



16

L'UTILE ET L'AGRÉABLE

PLACE DE LA RÉSISTANCE

CE PETIT JEU VOUS PERMET DE DÉCODER LA FONCTION DE DIVERS ÉLÉMENTS ARCHITECTURAUX PRÉSENTS SUR DE NOMBREUSES FAÇADES BRUXELLOISES. RETROUVEZ D'ABORD LES N^{OS} DES FAÇADES AUXQUELLES APPARTIENNENT LES DÉTAILS PHOTOGRAPHIÉS ET INSCRIVEZ-LES DANS LA PREMIÈRE BULLE DE CHAQUE IMAGE. ENSUITE, DANS LA SECONDE BULLE, NOTEZ LA LETTRE CORRESPONDANT À LEUR DÉFINITION.

A. Située au-dessus de la porte d'entrée, je permets à la lumière extérieure de pénétrer dans le vestibule. Je suis une **baie d'imposte**.

B. J'affiche l'année de construction du bâtiment. Je suis un **millésime**.

C. Essaie de me faire tomber et tu verras comme je suis costaud! Logique, puisque la façade repose sur moi... Petit indice: je suis toujours en pierre. Je suis le **soubassement**.

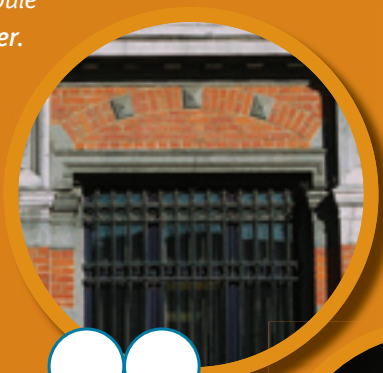
D. Je cache un trou sous la corniche, qui permet de loger des boudins (grandes pièces de bois soutenant l'échafaudage qui permet l'entretien de ma façade), c'est pourquoi on m'appelle **cache-boulin**.

A. Ik bevind mij boven de toegangsdeur en laat het licht in de vestibule binnen. Ik ben een **impostvenster**.

B. Ik toon het bouwjaar van het gebouw. Ik ben een **jaartal**.

C. Probeer me maar omver te duwen - je zal wel merken hoe sterk ik ben! Logisch ook, want de hele gevel rust op mij ... Een tip: ik ben altijd van steen gemaakt. Ik ben de **onderbouw**.

D. Ik verberg een gat onder de kroonlijst waarin de dwarsbalken worden bevestigd van de steigers die het onderhoud van mijn gevel mogelijk maken; daarom noemt men mij **sierdeksel**.



E. Je couronne la façade et je dissimule le conduit métallique qui recueille les eaux de pluie ruisselant de la toiture. Je suis la **corniche**.

F. Je suis rectiligne, d'un seul tenant et je couvre une porte ou une fenêtre. Je peux être en métal, en pierre ou en bois. Je suis un **linteau**.

G. Souvent en pierre, je suis partiellement engagée dans le mur de la façade et je porte un élément en saillie, comme un balcon. Je suis une **console**.

H. Tu peux t'accouder sur moi pour contempler la rue depuis ta maison... Je suis un petit garde-corps de faible hauteur, compris dans l'embrasure de la fenêtre. Je suis une **barre d'appui**.

I. Placé dans la partie inférieure d'une fenêtre, j'évite les regards indiscrets des passants, c'est pourquoi on m'appelle le **brise-vue**.

E. Ik bekroon de gevel en verberg de metalen buis die het regenwater verzamelt dat van het dak afloopt. Ik ben de **kroonlijst**.

F. Ik ben rechthoekig, uit één stuk gemaakt, en ik bevind mij boven een deur of venster. Ik ben gemaakt van metaal, steen of hout. Ik ben een **latei**.

G. Ik ben meestal van steen gemaakt; ik zit gedeeltelijk in de gevelmuur ingewerkt en ondersteun een uitspringend element, zoals een balkon. Ik ben een **console**.

H. Je kan op mij leunen om vanuit je huis op straat te kijken... Ik ben een kleine, lage reling die gevat zit in de vensteropening. Ik ben een **vensterleuning**.

I. Ik bevind mij onder aan het venster en hou de indiscrete blikken van de voorbijgangers tegen; ik ben een **vensterscherm**.

HET NUTTIGE EN HET AANGENAME

VERZETSPLEIN

OP HET VERZETSPLEIN KAN JE MET DIT SPEL DE FUNCTIE LEREN KENNEN VAN DIVERSE ARCHITECTONISCHE ELEMENTEN DIE OP TAL VAN BRUSSELSE GEVELS VOORKOMEN. VIND EERST DE NUMMERS VAN DE GEVELS DIE OVEREENKOMEN MET DE GEFOTOGRAFEEERDE DETAILS EN NOTEER ZE IN HET EERSTE BOLLETJE BIJ DE FOTO EN KOPPEL ZE DAN AAN HUN OMSCHRIJVING DOOR DE JUISTE LETTER IN HET TWEEDE BOLLETJE TE SCHRIJVEN.